

Pa!

ДО
Г-Н РОСЕН ЖЕЛЯЗКОВ
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

О Б О Б Щ Е Н Д О К Л А Д

ЗА ИЗВЪРШЕНИТЕ ПРОВЕРКИ ОТ ИНСПЕКТОРАТИТЕ ПО ЧЛ. 46 ОТ ЗАКОНА ЗА АДМИНИСТРАЦИЯТА ПРЕЗ 2024 ГОДИНА

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,

В изпълнение на чл. 46а, ал. 3 от Закона за администрацията и чл. 22, ал. 1 от Наредбата за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи представям на Вашето внимание Обобщен доклад за извършените проверки от инспекторатите по чл. 46 от Закона за администрацията (инспекторатите) през 2024 година.

През 2024 г. към органи на изпълнителната власт (министри, председатели на държавни агенции, изпълнителни директори на изпълнителни агенции и ръководители на структури, създадени със закон или акт на Министерския съвет) и ръководители на структури, отчитащи дейността си пред Народното събрание, **функционират общо 34 инспектората по Закона за администрацията**, от които:

- ✓ към министри – 19 инспектората;
- ✓ към председатели на държавни агенции – 4 инспектората;
- ✓ към председателя на Националния статистически институт;
- ✓ към изпълнителния директор на Държавен фонд „Земеделие“;
- ✓ към изпълнителния директор на Националната агенция за приходите;
- ✓ към директора на Агенция „Митници“;
- ✓ към ръководители на структури, отчитащи дейността си пред Народното събрание (Националната здравноосигурителна каса, Националния осигурителен институт, Комисията за финансов надзор, Комисията за енергийно и водно регулиране, Комисията за регулиране на съобщенията, Комисията за отнемане на незаконно придобитото имущество и Комисията за противодействие на корупцията) – 7 инспектората.

Съгласно чл. 46, ал. 9 от Закона за администрацията (ЗА) инспекторатите изпращат на Главния инспекторат ежегодно до 1 март доклад за извършените от тях проверки през предходната година.

В изпълнение на нормативното изискване и в определения от закона срок в Главния инспекторат постъпи информация от ръководителите на 29 инспектората. Не е изпратена информация от ръководителите на Инспектората към министъра на туризма и Инспектората към председателя на Комисията за противодействие на корупцията.

Предвид спецификата на дейността, в Главния инспекторат не са изпратени, съответно в обобщения доклад не се съдържат данни за резултатите от извършените проверки от инспекторатите към председателите на Държавна агенция „Национална сигурност“, Държавна агенция „Технически операции“ и Държавна агенция „Разузнаване“ (съдържанието на докладите за дейността им е класифицирана информация).

Настоящият обобщен доклад не съдържа информация за извършените от Главния инспекторат през годината планови и извънпланови проверки. Годишния доклад за дейността на Главния инспекторат през 2024 г. е представен на министър-председателя, който след одобрението му е публикуван на интернет страницата на Министерския съвет.

I. ИЗВЪРШЕНИ ПРОВЕРКИ ОТ ИНСПЕКТОРАТИТЕ

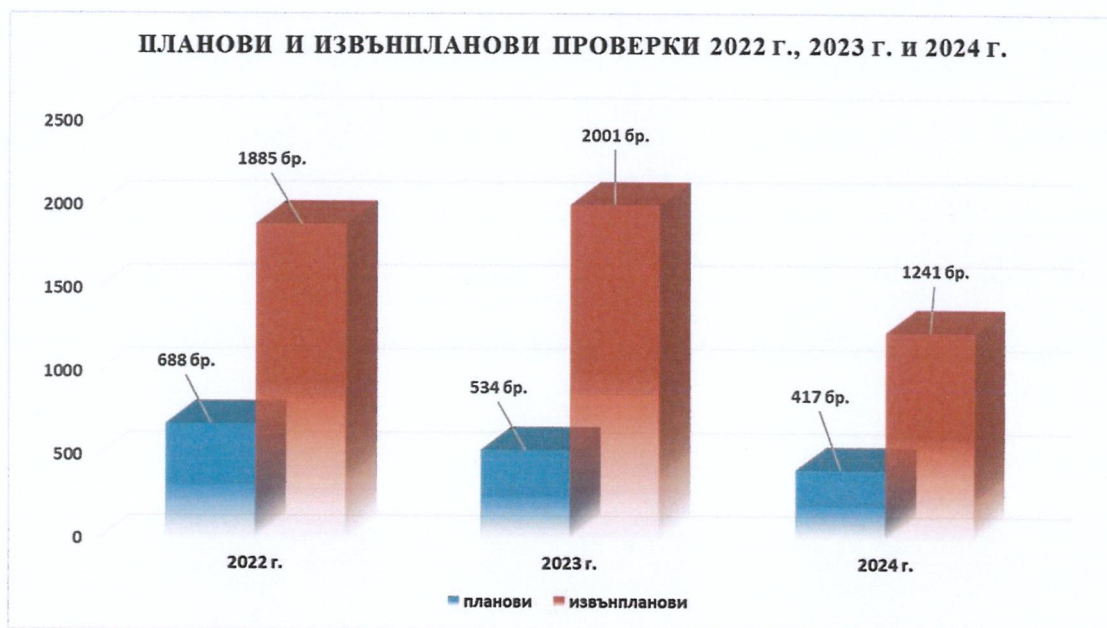
В изпълнение на нормативните изисквания почти всички инспекторати са изготвили стратегически планове, а въз основа на тях и годишни планове за дейността им през 2024 г., обвързани с приетата с Решение № 506 на Министерския съвет от 26.07.2023 г. Програма за управление на Република България за периода юни 2023 г. – декември 2024 г.

През март 2024 г. Министерският съвет подаде оставка и с Укази № 101 от 09.04.2024 г. и № 222 от 27.08.2024 г. на президента на Република България бяха назначени последователно две служебни правителства. Предвид статута на служебния кабинет през периода март-декември 2024 г. от Министерския съвет не е приета програма за стратегическите цели и приоритети за срока на управление на правителството (чл. 20, ал. 3 от ЗА), поради което част от инспекторатите не са разработвали и представяли за утвърждаване от съответния орган на власт нови стратегически и годишни планове. През отчетната година преобладаващата част от инспекторатите са извършили планираните в годишните планове за 2024 г. проверки.

Според данните, съдържащи се в представените годишни доклади, през 2024 г. от инспекторатите по чл. 46 от Закона за администрацията са извършени **общо 1 658 бр. планови и извънпланови проверки** в звена от съответната административна структура и във второстепенни разпоредители с бюджет.

Общият брой извършени проверки през 2024 г. е намалял в сравнение с броя на проверките през предходните години (през 2022 г. – 2 573 бр. и през 2023 г. – 2 535 бр.).

Видно от данните, съдържащи се в годишните доклада, през отчетния период инспектори от инспекторатите по чл. 46 от ЗА са участвали в съвместни проверки с други контролни органи или звена от съответната администрация, като най-често това са звената за вътрешен одит.

1. Планови проверки за 2024 г.

Дейността на инспекторатите през 2024 г. е била насочена към изпълнение на заложените в годишните планове за дейността им цели:

- ✓ предотвратяване и отстраняване на нарушения при функционирането на администрацията;
- ✓ подобряване дейността на администрацията по недопускане и ограничаване на корупционни прояви;
- ✓ повишаване ефективността и качеството на работата на администрацията;
- ✓ независима и обективна оценка на дейността на администрацията;
- ✓ повишаване на качеството при предоставяне на административните услуги;
- ✓ осигуряване на адекватни механизми за превенция, противодействие и разкриване на корупционни прояви и нередности в администрацията;
- ✓ повишаване ефективността на въведените механизми за осъществяване на контрол и извършване на проверки по Закона за противодействие на корупцията (ЗПК);
- ✓ укрепване на административния капацитет и повишаване на професионалната квалификация на служителите в инспекторатите;
- ✓ подобряване на взаимодействието с други контролни органи и структурни звена.

В изпълнение на посочените цели инспекторатите са планирали конкретни дейности, включващи извършването на предварителен, текущ и последващ контрол за своевременно разкриване и предотвратяване на пропуски и нарушения при функционирането на администрацията.

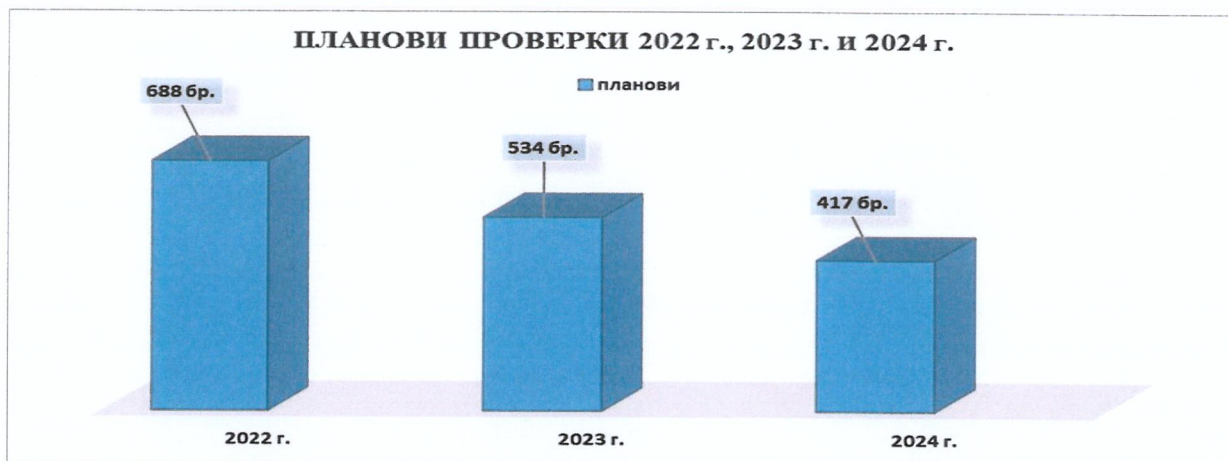
От данните, съдържащи се в представените в Главния инспекторат доклади е видно, че от планираните 452 бр. проверки **инспекторатите са извършили общо 417 бр. планови проверки**. През последните две години се наблюдава тенденция на намаляване броя на планираните проверки, причина за което е нестабилната политическа обстановка – честата смяна на правителствата (в това число и назначаването на служебни кабинети), респективно липсата на приета програма за управлението на страната.

Посочените от инспекторатите причини за неизвършването на 35 бр. от планираните проверки са:

- ✓ незаети щатни бройки в инспекторатите;
- ✓ намаляване числения състав на инспекторите, поради придобито право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, и прекратяване служебното правоотношение по искане на служителя;
- ✓ продължително отсъствие на инспектори, поради временна неработоспособност;
- ✓ голям брой възложени извънпланови проверки по сигнали и по разпореждане на органа на власт. За част от тях е бил необходим по-дълъг срок за извършването ми, поради значителен обем;
- ✓ липса на приета Методология за оценка на корупционния риск и на Наредба за организацията и редът за извършване на проверката на декларациите, както и за установяване на конфликт на интереси.

Според информацията в годишните доклади плановите проверки са извършени с цел:

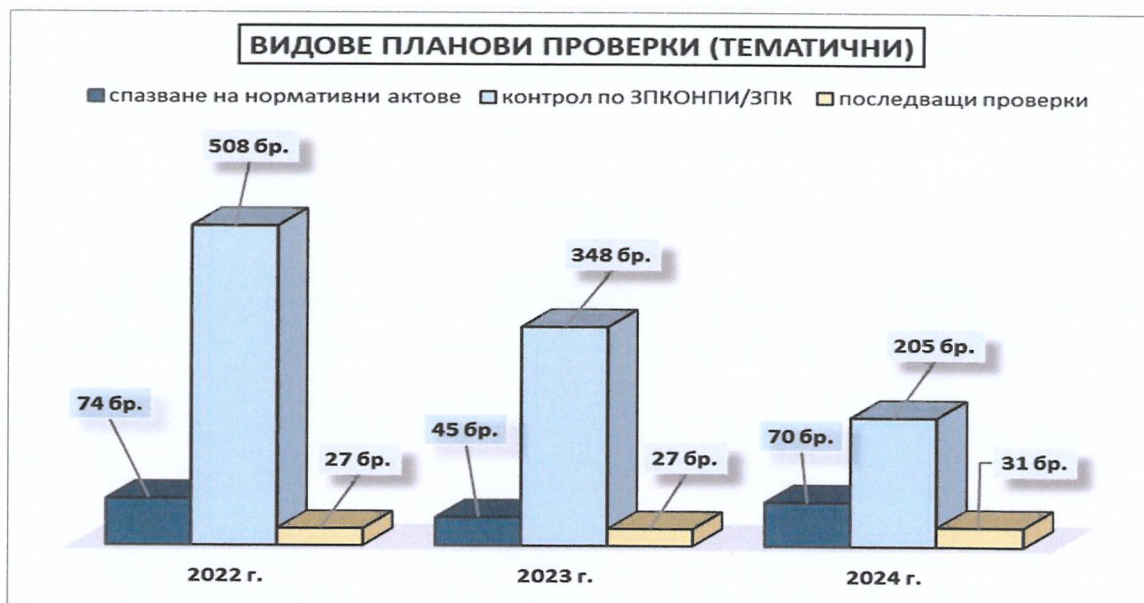
- ✓ контрол за спазване на законите, подзаконовите и вътрешноведомствени актове;
- ✓ превенция и ограничаване на корупционните практики в администрацията;
- ✓ недопускане на нарушения при предоставяне на административни услуги;
- ✓ текущ и последващ контрол по Закона за противодействие на корупцията;
- ✓ предотвратяване допускането на системни и тенденциозни нарушения, водещи до неефективна работа на администрацията.

Извършените от инспекторатите 417 бр. планови проверки представляват 25,15% от общия брой реализирани през отчетната година проверки. От тях 70 бр. са комплексни и 347 бр. – тематични.

Обекти на извършените от инспекторатите комплексните проверки са дейността на отделни административни звена от администрацията или на няколко такива. Осъществените комплексни проверки съставляват 16,79% от общия брой извършени през годината планови проверки. Най-голям брой планови комплексни проверки са направени от инспекторатите към министъра на външните работи – 16 бр., към министъра на културата – 13 бр. и към министъра на правосъдието – 8 бр. Повече от половината от инспекторати не са планирали, респективно не са извършили през годината комплексни проверки. Независимо от това се наблюдава увеличаване броя на осъществените през 2024 г. комплексни планови проверки с 40% в сравнение с предходната година, които са били 50 бр.

От извършените общо 347 бр. планови тематични проверки 205 бр. са за спазване изискванията на ЗПК, 70 бр. – за спазване на законите, подзаконовите и вътрешноведомствените актове за организацията на работата от служителите на администрацията, 31 бр. – последващи проверки, 18 бр. – по предоставянето на административни услуги, 4 бр. – по Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление, 2 бр. – за оценка на корупционен риск и 17 бр. – други проверки.

От данните в годишните доклади на инспекторатите е видно, че както през предходните две години, така и през 2024 г. е най-голям броят на плановите проверки относно срочното подаване на декларациите за несъвместимост и за имущество и интереси по ЗПК, както и за наличие или липса на несъвместимост на новоназначените лица със заеманите от тях длъжности.

В сравнение с предходната година броят на плановите проверки за спазване на законите, подзаконовите и вътрешноведомствените актове за организацията на работата от служителите на администрацията през 2024 г. е увеличен с 55%, но той се доближава до извършените през 2022 г. – 74 бр.

През отчетната година се наблюдава увеличение на броя последващи проверки с 25% в сравнение с 2023 г., извършването на които би следвало да има дисциплиниращ ефект.

Само два инспектората (към министъра на транспорта и съобщенията и към министъра на труда и социалната политика) са планирали и извършили проверки по Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление.

Независимо, че и през 2024 г. все още няма утвърдена Методология за оценка на корупционния риск от Комисията за противодействие на корупцията два от инспекторатите (към изпълнителния директор на Държавен фонд „Земеделие“ и към директора на Агенция „Митници“) са планирали и извършили проверки за оценка на корупционния риск по утвърдени методики от органите на власт.

Извършената оценка на корупционния риск от Инспектората към изпълнителния директор на Държавен фонд „Земеделие“ е на структурни звена от администрацията на фонда. Въз основа на констатираните факти и обстоятелства са направени следните изводи:

- ✓ наличието на значителен процент от служителите, които не познават добре относимите към дейността на фонда нормативна уредба, е предпоставка за допускане на грешки и несъответствия от тях при осъществяване на дейностите и процесите, неизпълнение и/или неточно изпълнение на служебните им задължения и допускане на грешки в организацията на работа в съответното звено/дирекция, а оттам и създаване на условия за злоупотреби;

- ✓ нарушаване на принципа за справедливо възнаграждение е от първостепенно значение, което прави съответните служители в значителна степен по-уязвими и податливи към корупционни прояви;

✓ неправилна организация на работа или липса на такава, което е показател, че наложеният механизъм във връзка с възприетите модели на организация на дейността в някои административни структури във фонда не е в състояние да допринесе за ефективното им функциониране, а то от своя страна води до увеличаване на корупционния риск в тези структури.

В резултат на извършената проверка на две административни структури (една областна дирекция и една дирекция от Централно управление на фонда) е определен висок корупционен риск, а на останалите оценявани звена – среден корупционен риск.

Инспекторатът към директора на Агенция „Митници“ е извършил оценка на корупционния риск на един от митническите пунктове на страна, като са обхванати дейностите и процесите в звената, изпълняващи служебните си задължения в зоната на митническия пункт, създадената организация на работа, издадените и действащи вътрешноведомствени актове и осъществявания контрол. При анализа на резултатите е установено, че най-голямо влияние върху средата, в която служителите изпълняват служебните си задължения, са: недостатъчният кадрови ресурс за осъществяване на дейността; недостатъчната подготовка на служителите, предвид резултатите от анонимната анкета по отношение познаването на действащите вътрешни актове, правила и процедури, както и установеното неспазване на някои нормативни разпоредби и вътрешни правила и процедури от страна на отделни служители. В резултат на извършеното изследване чрез самооценка на служителите, както и на база служебно известна информация, проверени документи и други източници, оценката за степента на корупционен риск на митническия пункт попада в граници, където според утвърдената методика риска се оценява като „висок“.

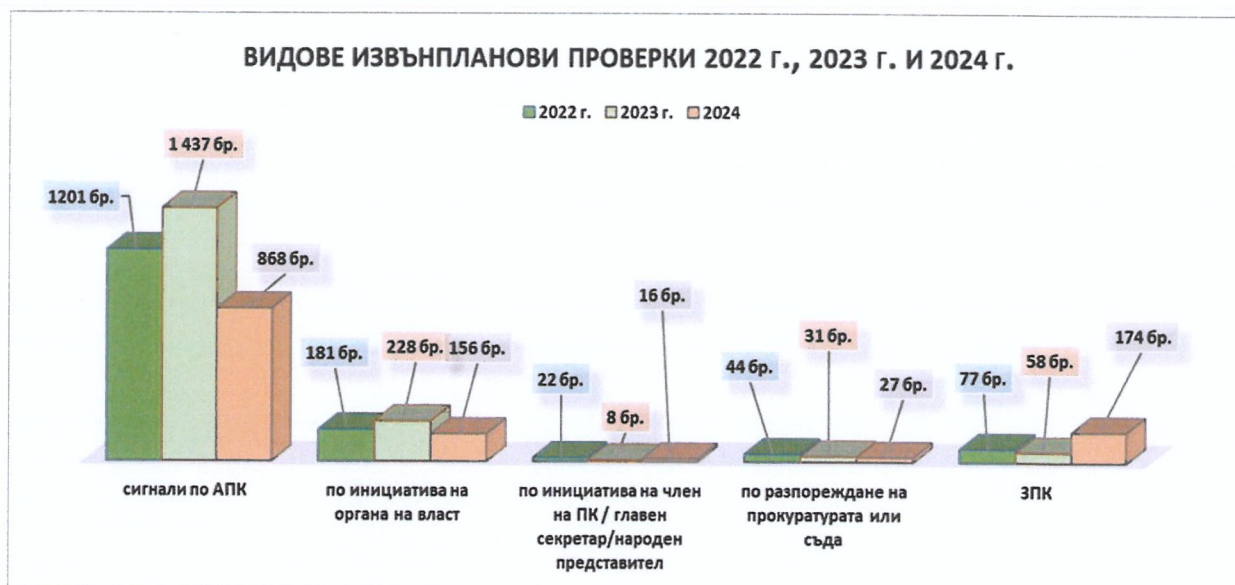
2. Извънпланови проверки

В периода 1 януари – 31 декември 2024 г. инспекторатите са извършили общо **1 241 бр. извънпланови проверки.**

При съпоставяне на обобщените данните от докладите на инспекторатите с тези от предходните две години се констатира, че броят на извършените през 2024 г. извънпланови проверки е намалял с 34,16% (1 885 бр.) в сравнение с тези от 2022 г. и с 37,98% (2 001 бр.) в сравнение с тези от 2023 г.

Извършените от инспекторатите 1 241 бр. извънпланови проверки представляват 74,85% от общия брой реализирани през отчетната година проверки. От тях 868 бр. са проверки по сигнали по Административнопроцесуалния кодекс (АПК), 174 бр. – по ЗПК и 199 бр. – други (по инициатива на органа на власт – 156 бр., по инициатива на главен секретар/член на политически кабинет/народен представител – 16 бр. и по разпореждане на прокуратурата или съда – 27 бр.).

От данните в годишните доклади на инспекторатите е видно, че от общия брой извършени извънпланови проверки през 2024 г. повече от половината (69,94%) са по сигнали по АПК. Не малък е дялът и на извънплановите проверки по ЗПК – 14,02%. През годината се запазва тенденцията на извършените проверки по инициатива на органа на власт и възложените от прокуратурата или съда.

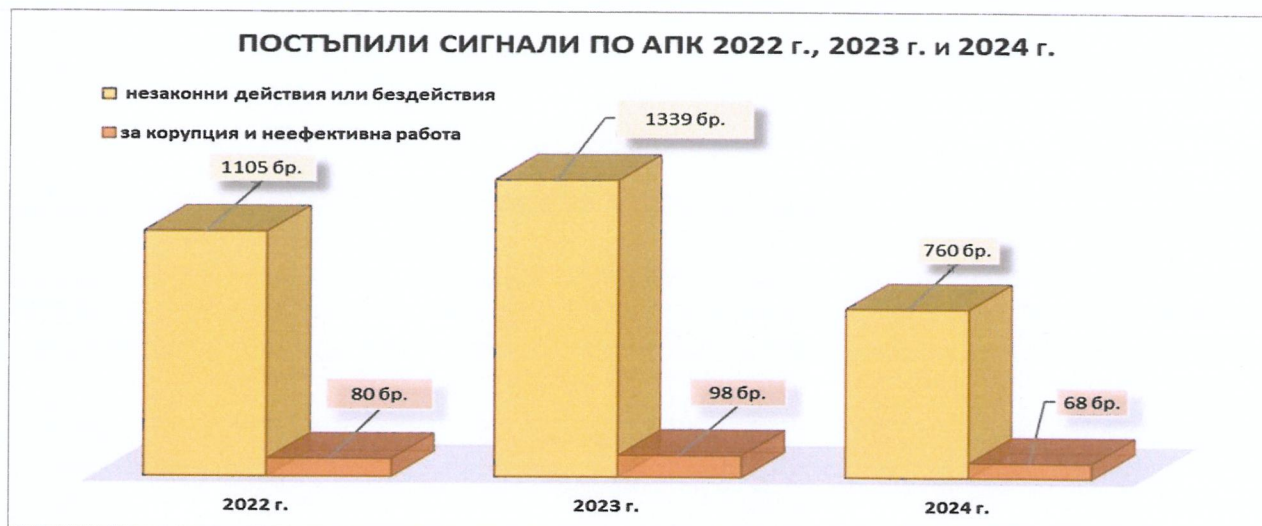
През отчетния период в инспекторатите са постъпили общо 1 799 бр. сигнали по АПК, като броят им значително е намалял (54,20%) в сравнение с постъпилите през 2023 г. сигнали – общо 3 928 бр.

По постъпилите през 2024 г. 828 бр. сигнали по АПК от инспекторатите са извършени извънпланови проверки, възложени със заповед или резолюция на органа на власт. По 420 бр. сигнали са изготвени отговори до подателите им след извършено предварително проучване, 86 бр. сигнали са приключени по реда на чл. 124 от АПК, 253 бр. сигнали са препратени по чл. 112 от АПК на компетентните органи за разглеждане, по 193 бр. сигнали не са образувани производства съобразно разпоредбите на чл. 111, ал. 4 от АПК (анонимни сигнали). По 19 бр. от постъпилите сигнали проверките не са приключили към края на отчетната година.

При съпоставяне на обобщените данни от годишните доклади на инспекторатите за последните три години се установи, че броят на постъпилите през 2024 г. сигнали по АПК:

- ✓ за незаконни действия или бездействия на служители от администрацията (760 бр.) е намалял с 43,24% спрямо броят им през 2023 г. (1 339 бр.) и с 31,22% в сравнение с тези от 2022 г. (1 105 бр.);

- ✓ за корупция и неефективна работа (68 бр.) е намалял с 30,61% спрямо броят им през 2023 г. и с 15% спрямо броят на постъпилите през 2022 г.

Най-често срещаните твърдения в постъпилите в инспекторатите сигнали по АПК са:

- ✓ незаконосъобразни или нецелесъобразни действия или бездействия на служители, заемащи ръководни или експертни длъжности;
- ✓ неизпълнение или забава при изпълнение на служебни задължения;
- ✓ неспазване на нормативната уредба;
- ✓ нарушения при управление на човешките ресурси, свързани с определяне на възнаграждения, възникване, изменение и прекратяване на служебни правоотношения, провеждане на годишното оценяване на изпълнението на длъжността, повишаване в длъжност, провеждане на конкурси за назначаване на държавни служители;
- ✓ недобра организация на работата във връзка с предоставянето на административни услуги;
- ✓ нарушения при осъществяване на контролни функции от страна на служители;
- ✓ нарушения на разпоредби от глава осма „Предложения и сигнали” от АПК – липса или неизготвени в срок отговори по подадени сигнали, както и несъгласие с изготвени отговори;
- ✓ сериозно забавяне за издаване на решения за одобрение, отказ или отговори на бенефициенти;
- ✓ проблеми в работата на консулските служби в задграничните представителства на Р България;
- ✓ нарушения при провеждане на тръжни процедури и ползване на имоти.

Според данните в докладите през отчетния период в инспекторатите са постъпили общо 30 бр. сигнали по ЗПК с твърдения за корупционни нарушения и/или конфликт на интереси, като по 12 бр. от тях са извършени проверки, 7 бр. са препратени по компетентност, по 5 бр. сигнали след извършено предварително проучване са изпратени отговори до подателите им и 6 бр. са оставени без разглеждане на основание чл. 63 и чл. 89, ал. 2 от ЗПК. Част от сигналите за корупционни прояви или конфликт на интереси са предимно анонимни, въпреки че е посочен фиктивен адрес на подателя и не

съдържат нормативно изискуемите реквизити или са от са от лица, санкционирани или претърпели вреди от служители в съответната институция.

II. РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗВЪРШЕНИТЕ ПРОВЕРКИ

1. Констатирани пропуски и нарушения в хода на извършване на плановите и извънпланови проверки

През 2024 г. от инспекторатите са извършени общо 1 658 бр. планови и извънпланови проверки, в резултат на което са констатирани пропуски и нарушения в работата на администрацията като:

- ✓ липса на вътрешни актове във второстепенни разпоредители с бюджет, уреждащи функционални задължения и извършване на конкретни дейности;
- ✓ неактуалност и неспазване на вътрешни правила, инструкции, указания;
- ✓ нарушения във връзка с прилагането на Закона за държавния служител, Наредбата за провеждане на конкурсите и подбора при мобилност на държавни служители, Наредбата за условията и реда за оценяване изпълнението на служителите в държавната администрация, Наредбата за длъжностните характеристики на държавните служители – при назначаване, преназначаване, оценяване на служителите; при разработване, съгласуване и утвърждаване на длъжностните характеристики; при изготвяне на формулярите за оценка на изпълнението на длъжността; при изпълнението на длъжности в условията на вътрешно съвместителство; назначавания при заобикаляне на принципа на конкурсното начало и липса на прозрачност, конкуренция и равнопоставеност на кандидатите;
- ✓ осъществяване на служебни задължения от служители извън определеното за това място;
- ✓ неизпълнение на вменени задължения;
- ✓ занижен контрол от страна на ръководителите при осъществяване на дейността в съответния проверяван обект;
- ✓ неспазване на регламентираните срокове в нормативните и вътрешноведомствените актове;
- ✓ пропуски в дейността по прилагане на изискванията за безопасни и здравословни условия на труд;
- ✓ възлагане на задължения извън установения ред;
- ✓ неупражнен контрол от страна на ръководители на второстепенни разпоредители във връзка с прилагане на специални нормативни актове;
- ✓ неспазване на политиката за информационна сигурност на институцията;
- ✓ пропуски при работата с деловодната система, както и нерегистриране на документи в деловодната система на второстепенен разпоредител с бюджет;
- ✓ неспазване на установения ред и организация за извършване на оборота на електронни документи и документи на хартиен носител;
- ✓ непредприети действия за прекратяване на договори за ползване на земи от държавния поземлен фонд, при които са констатирани неизпълнение на договорни задължения;
- ✓ неизплащане на дължими арендни вноски по сключени договори за ползване на земи от държавния поземлен фонд;
- ✓ неправилно образуване на производство по сигнал, съдържащ твърдения за нарушения, извършени преди повече от 2 години, в нарушения на чл. 111, ал. 4 от АПК;
- ✓ неправилно препращане по компетентност на сигнал срещу ръководител на териториално подразделение на второстепенен разпоредител с бюджет;
- ✓ пропуски в организацията на работата във второстепенни разпоредители с бюджет при приемането на сигнали и жалби;

✓ липса на издадена заповед за определяне на служители, които да съставят актове за установяване на административни нарушения, на основание чл. 307, ал. 1, изречение второ от АПК;

✓ неизпълнение от страна на ръководител на второстепенен разпоредител с бюджет на заповед на министъра във връзка с проведени процедури за назначаване на държавни служители;

✓ несъставяне на актове за установяване на административни нарушения от съответни длъжностни лица във връзка с установени нарушения.

✓ нередности по прилагането на специални нормативни актове;

✓ несъставяне на нови актове за държавна собственост по отношение на предоставени за управление имоти;

✓ невиновно неизпълнение на сроковете за извършване на проверки по някои административни договори за безвъзмездна финансова помощ;

✓ неспазване на срокът за верификация на разходи, следствие от възникнали съмнения за нередност/допуснато нарушение от крайни получатели;

✓ непълни проверки относно достоверността на декларираните факти в декларациите по чл. 49, ал. 1, т. 1 от ЗПК;

✓ нарушение на принципа на йерархична подчиненост при съгласуване на документите;

✓ нарушения на служебни задължения от страна на дългосрочно командировани служители (завеждащ консулска служба, генерален консул и технически сътрудник консулска служба и материално отговорно лице);

✓ пропуски и нарушения в организацията и дейността на жилищно-настанителна комисия;

✓ неактуализирани заповеди за проверяваните дейности, с оглед промени в кадровия състав на участващите служители;

✓ неизпълнение на разпореждане за спазване на ротационния принцип при сформирането на комисиите за извършване на проверките по Закона за запасите от нефт и нефтопродукти.

Като причини за констатираните нарушения са посочени:

✓ противоречиви текстове в нормативната уредба;

✓ липса на вътрешни актове, както и неактуализирането им;

✓ непознаване в достатъчна степен на нормативните актове и правила, регламентиращи дейността, включително в областта на превенция и противодействие на корупцията;

✓ неизпълнение и/или забава при изпълнението на служебните задължения;

✓ липса, занижен или недостатъчно ефективен контрол от страна на ръководния състав;

✓ влошени взаимоотношения между колеги, несвоевременно предприети и/или неефективни мерки и действия за подобряване на екипността, работната среда и други;

✓ недостатъчна професионална квалификация и текучество;

✓ липса на съгласуваност, навременна комуникация и координация между отговорни дирекции и служители по конкретен случай;

✓ пропуски в организацията на работата и при планирането на изпълнение на задълженията.

В резултат на извършените планови и извънпланови проверки са предложени конкретни мерки за подобряване работата на администрацията като:

✓ своевременно да се актуализират и приведат в съответствие с действащата нормативна уредба вътрешните правила, заповедите, стандартните оперативни процедури;

✓ да се прилагат точно законите и подзаконовите нормативни актове, в част от проверяваните обекти;

- ✓ да се спазват указаните и/или законоустановените срокове при изпълнение на възложените задачи;
- ✓ да се повиши контролът от страна на ръководителите върху дейността на проверяваните обекти;
- ✓ служителите да изпълняват/спазват възложените им служебни задължения.

Във връзка с констатираните пропуски и нарушения при извършените проверки инспекторатите са дали **475 бр. предложения за промени в нормативни и вътрешноведомствени актове**, които са по малко с 8,23% спрямо тези от 2023 г. (521 бр.).

2. Контрол по Закона за противодействие на корупцията

В съответствие с нормативните изисквания проверката на декларациите, както и установяването на конфликт на интереси за лицата по § 2, ал. 1 от Допълнителните разпоредби на ЗПК се извършва от инспекторатите или от комисии от служители, изрично овластени от органа по избора или назначаването да осъществяват и тези функции (§ 2, ал. 5 от Допълнителните разпоредби на ЗПК).

През 2024 г. все още не е приета наредба, уреждаща организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване на конфликт на интереси. Въпреки това през отчетния период инспекторатите са изпълнявали възложените им със ЗПК функции, като са **извършили общо 379 бр. планови и извънпланови проверки**, което е с 6,65% по-малко от извършените такива през 2023 г. (406 бр.).

Според информацията в отчетните доклади в периода от 1 януари – 31 декември 2024 г. са извършени:

- ✓ 272 бр. проверки за срочното подаване на декларациите за несъвместимост и за достоверността на декларираните факти и обстоятелства в подадените декларации по чл. 49, ал. 1, т. 1 и 3 от ЗПК;
- ✓ 95 бр. проверки за срочното подаване на декларациите за имущество и интереси по чл. 49, ал. 1, т. 2 от ЗПК;
- ✓ 5 бр. проверки по постъпили сигнали за корупционно нарушение;
- ✓ 7 бр. проверки за установяване на конфликт на интереси (1 бр. по искане на органа по назначаването и 6 бр. по подадени сигнали).

В резултат на извършените проверки през отчетната година е установено/предприето:

- ✓ по-голяма част от служителите са подали декларации за несъвместимост и/или за имущество и интереси в нормативно установените срокове;

- ✓ част от служителите са подали декларации след установения срок, за което са им съставени 37 бр. акта за установяване на административни нарушения;

- ✓ от органите по назначаването е издадено 1 бр. наказателно постановление, връчени са 32 бр. предупреждения по чл. 28 от Закон за административните нарушения и наказания (9 бр. са по издадени актове за установяване на административно нарушение през 2023 г.), 15 бр. производства са прекратени (12 бр. са по издадени актове за установяване на административно нарушение през 2023 г.) и е сключено 1 бр. споразумение по чл. 58г от Закон за административните нарушения и наказания (ЗАНН);

- ✓ образувани са 5 бр. производства за установяване на конфликт на интереси, като по отношение на четирима служители не е установен конфликт на интереси, а за един служител – е установен. Издаденото от органа по назначаването решение за установен конфликт на интереси се обжалва пред компетентния съд и все още е налице висящ съдебен спор (Национална агенция за приходите). Един служител от Министерството на отбраната е освободен от длъжност след влязъл в сила през 2024 г. съдебен акт за установен конфликт на интереси;

✓ дадени са 5 бр. предложения до органите по назначаването за прекратяване на правоотношенията на служители, поради установена несъвместимост, в резултат на което четирима служители са освободени от длъжност (един от Министерство на регионалното развитие и благоустройството, двама от Министерството на отбраната и един от Националната здравноосигурителна каса);

✓ издаден е 1 бр. доклад за установено съответствие на данните в декларациите (Държавен фонд „Земеделие“).

В отчетните доклади на инспекторатите за 2024 г. се посочват няколко основни проблема по прилагането на антикорупционното законодателство, които създават пречка за ефективното изпълнение на възложените им функции, като:

✓ прилагането по аналогия на глави пета, осма и единадесета от ЗПК за лицата по § 2, ал. 1 от Допълнителните разпоредби на закона, което води до създаване на разнородна и противоречива практика при подаването, обработването и проверката на декларациите за имущество и интереси от тези лица;

✓ липсата на приета от Министерския съвет наредба, регламентираща организацията и редът за извършване на проверката на декларациите, както и за установяване на конфликт на интереси, води и до невъзможност за привеждане в съответствие на вътрешноведомствената уредба;

✓ липсата на приета от Комисията за противодействие на корупцията Методология за оценка на корупционния риск възпрепятства изпълнението на възложена с чл. 46, ал. 4, т. 2 от Закона за администрацията функция на инспекторатите да правят оценка на корупционния риск и да предлага мерки за ограничаването му;

✓ липсата на законова делегация за съставяне на актове за установяване на административни нарушения и издаване на наказателни постановления в случай на неподадени или неподавени в срок декларации за имущество и интереси;

✓ невъзможност за извършване на проверка за съответствие/несъответствие на съдържанието на декларацията за имущество и интереси, поради липсата на достъп до някои регистри.

3. Предприети действия във връзка с констатираните от инспекторатите нарушения

В резултат на извършените през 2024 г. проверки от инспекторатите са направени **384 бр. предложения за образуване на дисциплинарни производства** (за сравнение през 2023 г. са дадени 382 бр. предложения), в резултат на което от органите по назначаване са **образувани 242 бр. дисциплинарни производства** (едно е образувано по предложение от 2023 г.), от които 95 бр. са прекратени.

От образуваните през годината дисциплинарни производства 8 бр. все още не са приключили. С оглед спецификата на дейността на Министерството на вътрешните работи в Инспектората не е налична информацията относно последващите действия по образуваните 102 бр. дисциплинарни производства. В Инспектората към министъра на отбраната не е постъпили обратна информацията относно предприетите действия от органа по назначаването за 12 бр. направени предложения за образуване на дисциплинарно производство, както и за вида на 1 бр. наложено дисциплинарно наказание във военно формирование.

Според наличната в докладите информация през 2024 г. са **наложени общо 89 бр. дисциплинарни наказания**, както следва:

- ✓ забележка – 42 бр.;
- ✓ порицание – 9 бр.;
- ✓ отлагане в повишаване в ранг за 1 година – 5 бр.;
- ✓ понижаване в по-долен ранг до 1 година – 23 бр.;
- ✓ уволнение – 6 бр.;

✓ писмено предупреждение за срок от три месеца по чл. 199 от Закона за Министерството на вътрешните работи – 3 бр.

Посочените в отчетните доклади причини за необразуване на дисциплинарни производства са свързани с: решение на органа по назначаването/работодателя за липса на достатъчно основание за търсене на дисциплинарна отговорност, в това число и липсата на виновно поведение; закриване на длъжността и освобождаване от заеманата длъжност на служителя; изтекли преклузивни срокове за търсене на дисциплинарна отговорност.

Според информацията, съдържаща се в докладите на инспекторатите през 2024 г. в хода на извършените проверки са констатирани случаи на неизпълнение на АПК, в резултат на което са съставени 6 бр. акта за установяване на административни нарушения (два от тях са по Данъчно-осигурителния процесуален кодекс). Административнонаказващите органи са издали 2 бр. наказателни постановления и са прекратили 2 бр. производства.

III. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ГЛАВНИЯ ИНСПЕКТОРАТ ПРЕЗ 2024 г.

Съгласно чл. 46а, ал. 2, т. 1 от Закона за администрацията Главният инспекторат координира и подпомага дейността на инспекторатите.

През отчетния период Главният инспекторат текущо оказва методическа помощ на ръководители и служители от инспекторатите по чл. 46 от ЗА, както и при решаването на възникнали казуси и поставени въпроси, свързани с прилагането на относимата по конкретните случаи нормативна уредба.

Съобразно съществуващата възможност в чл. 40 от Наредбата за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи (НСМЧИРНОДВСКО) държавен инспектор от Главния инспекторат участва в съвместна проверка с държавни инспектори от Инспектората по чл. 46 от ЗА в Министерството на образованието и науката, възложена със заповед на министъра на образованието и науката.

Предвид динамичната политическа обстановка през година, свързана с промени в състава на Министерския съвет, от Главния инспекторат не са организирани общи работни срещи с ръководителите на инспекторатите, но в случаите на възникнала необходимост такива са проведени с някои от тях.

В изпълнение на разпоредбите на чл. 46, ал. 9 от ЗА и чл. 19 и 21 от НСМЧИРНОДВСКО от инспекторатите са изпратени в Главния инспекторат копия на утвърдените стратегически и годишни планове, както и на утвърдения от органа на власт отчет за дейността му, както и справка за дейността по утвърден от ръководителя на Главния инспекторат образец.

През юни 2024 г. по искане на Главния инспекторат е изпратена информация по предварително формулирани въпроси за периода септември 2020 г. – юли 2023 г. във връзка с процедура за актуализиране на данните по отношение на дейността на инспекторатите по чл. 46 от Закона за администрацията, в изпратения от министъра на правосъдието до Главния инспекторат ревизиран доклад от проверката на Република България, в рамките на втория кръг от Механизма за преглед на прилагането на Конвенцията на ООН срещу корупцията.

През декември 2024 г. в Главния инспекторат е изпратена информация във връзка с искане на министъра на правосъдието за представяне на обобщени данни (приноса) от инспекторатите по чл. 46 от Закона за администрацията по повод изготвянето от Европейската комисия на шестия годишен Доклад за върховенство на закона в Европейския съюз за 2025 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Според информацията в представените в Главния инспекторат годишни отчети през 2024 г. инспекторатите са изпълнявали своите функции чрез извършване на планови и извънпланови проверки, както са и осъществявали други задачи, нормативно възложени им или от съответния орган на власт.

През отчетния период контролната дейност е осъществявана в определените срокове, независимо от голямата натовареност и динамика в работата на инспекторатите. В докладите не са отчетени случаи на забавяне на процеса по одобряване на докладите от проверките от органите на власт, към които са създадени инспекторатите.

Като звена за осъществяване на административен контрол инспекторатите имат ключова роля за справяне с рисковете от допускане на закононарушения и корупция в администрацията, въпреки намаляването през годините на определената численост на служителите в тях, непривлекателните условия за работа (ниски възнаграждения и конфликтна среда, произтичаща от естеството на дейността), текучеството на персонала и голямата натовареност на служителите. Тези обстоятелства затрудняват привличането и задържането на квалифицирани служители, които да гарантират ефективен контрол на дейността на администрацията.

Необходимо е да се работи в посока осигуряване на пълна функционална независимост на инспекторатите и финансова обезпеченост на инспекторите, предвид препоръките от Доклада за България на Групата на държавите, борещи се срещу корупцията (ГРЕКО) Пети кръг на оценка „Предотвратяване на корупцията и насърчаване на почтеността на централното управление (висши държавни длъжности) и правоприлагащите органи“ и Доклада на Европейската комисия по върховенство на правото от 2024 г., както и включените мерки в Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията на Република България (2021-2027 г.). Това може да бъде постигнато на първо място чрез приемане на законови промени, гарантиращи обективност и прозрачност при назначаването и освобождаването на служителите в инспекторатите и ненамеса в работата им, включително и от страна на членове на политическите кабинети и главни секретари. На следващо място е наложително адекватно обезпечаване на инспекторатите с човешки, финансови и материални ресурси чрез заемане на свободните длъжности, осигуряване на необходимия за това бюджет, гарантиращ справедливо възнаграждение на служителите, съобразно правомощията и функциите им, подобряване условията на труд (офиси, техника, транспорт) и други. И не на последно място е необходимо повишаване на административния капацитет на инспекторатите чрез участие на инспекторите в специализирани обучения с цел по-ефективно осъществяване на дейността по предотвратяване и разкриване на нарушения, свързани с почтеността и други нередности в дейността на администрацията.

През последните години инспекторатите показват положително развитие чрез оказване на въздействие и допринасяне на съществен принос относно прилагането на законосъобразни и подходящи административни мерки, както за подобряване работата на администрацията, така и за противодействие и превенция на корупцията.

РЪКОВОДИТЕЛ НА ГЛАВНИЯ ИНСПЕКТОРАТ:

МАРИЯ ТОМОВА